

Objektno orijentisano programiranje 2

Niti

Uvod

- Nit kontrole (*thread*)
 - sekvenca koraka koji se izvršavaju sukcesivno
- U većini tradicionalnih programskih jezika – samo jedna nit kontrole
- U Javi – višenitno programiranje (*multi-threading*)
 - simultano izvršavanje više niti koje mogu da dele neke zajedničke podatke
- Višenitni program može da se izvršava:
 - konkurentno (ne pretpostavlja više procesora)
 - paralelno (pretpostavlja postojanje više procesora koji omogućavaju stvarni paralelizam)
- Niti koje rade nad potpuno disjunktivnim skupovima podataka su retke
- Ako dve niti mogu da modifikuju i čitaju iste podatke
 - dolazi do efekta „rizika trke“ (*race hazard*), odnosno neizvesnosti rezultata programa
- Posledica rizika trke može da bude neispravno stanje nekog objekta
- Rešenje problema rizika trke je u sinhronizaciji niti
- Sinhronizacija niti treba da obezbedi samo jednoj niti ekskluzivan pristup podacima u određenom segmentu koda

Stvaranje, pokretanje i završavanje niti

- Niti su definisane klasom `Thread` u standardnoj biblioteci
- Aktivan objekat (sadrži vlastitu nit kontrole) se stvara na sledeći način:

```
Thread nit=new Thread();
```
- Nakon stvaranja niti ona može da se:
 - konfigurise (postavljanjem prioriteta, imena,...)
 - pokrene (pozivom metoda `start`)
- Metod `start()` aktivira novu nit kontrole (nit postaje spremna), a zatim se metod završava i vraća kontrolu pozivaocu
- Okruženje (virtuelna mašina) pokreće `run()` metod aktivne niti
- Metod `run()` klase `Thread` ne radi ništa
- Metod `run()` treba da bude nadjačan u korisničkoj klasi koja proširuje klasu `Thread`
- Kada se `run()` metod niti završi, nit završava izvršenje
- Tada objekat postaje pasivan, ali je i dalje „živ“

Primer

- Program sa dve niti, koje ispisuju "ping" i "PONG" različitom frekvencijom:

```
class PingPong extends Thread {
    String rec; int vreme;
    PingPong(String r, int v){ rec=r; vreme=v; }
    public void run(){
        try{ for(;;){System.out.print(rec+" "); sleep(vreme);}
        } catch(InterruptedException e){ return; }
    }
    public static void main (String[] argumenti) {
        new PingPong("ping", 33).start(); // 1/30s
        new PingPong("PONG",100).start(); // 1/10s
    }
}
```

- Metod `run()` ne može da baca izuzetke
 - pošto `run()` iz klase `Thread` ne deklariše ni jedan izuzetak
- Metod `sleep()` može da baci izuzetak `InterruptedException`

Drugi način stvaranja niti

- Drugi način stvaranja niti – implementacija interfejsa `Runnable`
- Interfejs `Runnable` je apstrakcija koncepta aktivnog objekta
 - objekta koji izvršava neki kod konkurentno sa drugim takvim objektima
- Ovaj interfejs deklariše samo jedan metod: `run()`
- Klasa `Thread` implementira `Runnable`
- Problem u prethodnom načinu stvaranja niti:
 - kada se izvodi iz klase `Thread` ne može da se izvodi i iz neke druge
- Problem rešava drugi pristup stvaranju niti:
 - napisati klasu koja implementira interfejs `Runnable`
 - stvoriti objekat te klase
 - proslediti objekat konstruktoru klase `Thread`
- Objekat klase koja implementira `Runnable` je pasivan
- Objekat klase `Thread` je aktivan

Primer

- Isti primer periodičnog ispisivanja " ping" i "PONG":

```
class RunPingPong implements Runnable{
    String rec; int vreme;
    RunPingPong(String r, int v){rec=r; vreme=v;}
    public void run(){
        try{for(;;){System.out.print(rec+" "); Thread.sleep(vreme);}
        } catch(InterruptedException e){ return; }
    }
    public static void main (String[] argumenti) {
        Runnable ping = new RunPingPong("ping", 33);
        Runnable pong = new RunPingPong("PONG", 100);
        new Thread(ping).start();
        new Thread(pong).start();
    }
}
```

Konstruktori klase Thread

- Konstruktori sa argumentom tipa `Runnable` (lista nije kompletna)

```
public Thread(Runnable cilj)
```

- konstruiše novu nit koja koristi metod `run()` objekta na koji pokazuje `cilj`

```
public Thread(Runnable cilj, String ime)
```

- isto kao i gornji, uz navođenje imena niti

```
public Thread(ThreadGroup grupa, Runnable cilj)
```

- konstruiše novu nit u navedenoj grupi niti

```
public Thread(ThreadGroup grupa, Runnable cilj,  
              String ime, long velicinaSteka)
```

- isto kao i gornji, uz navođenje imena niti i veličine steka

Neki metodi klase Thread

- Ime niti se postavlja, odnosno dohvata, metodima:

```
public final setName(String ime)
public final String getName()
```
- Dohvatanje jednoznačnog identifikatora niti:

```
public long getId()
```
- Provera da li je nit aktivna (da li još nije završila izvršavanje):

```
isAlive()
```
- Tekstualna reprezentacija niti (uključujući ime, prioritet i ime grupe):

```
String toString()
```
- Objekat tekuće niti može da se dohvati statičkim metodom:

```
public static Thread currentThread()
```


Završavanje niti

- Nit normalno završava izvršenje po povratku iz njenog metoda `run()`
- Zastareli načini da se nit eksplicitno zaustavi
 - poziv njenog metoda `stop()`
 - metod `stop()` baca neprovereni izuzetak `ThreadDeath` ciljnoj niti
 - program ne treba da hvata `ThreadDeath`
 - rukovalac izuzetkom na najvišem nivou jednostavno ubija nit bez poruke
 - otključavaju se brave koje je nit zaključala
 - to može da dovede do korišćenja objekata u nekonzistentnom stanju
 - poziv njenog metoda `destroy()`
 - prekida nit bez otključavanja brava koje je nit zaključala
 - može da dovede do trajnog blokiranja drugih niti koje čekaju na datim bravama
- Preporučeni način za eksplicitno zaustavljanje niti (umesto `stop()`)
 - metodom aktivnog objekta postaviti uslov kraja
 - nit u nekoj petlji metoda `run()` ispituje uslov kraja
 - ako nit utvrdi da je postavljen uslov kraja – sama završi metod `run()`

Suspendovanje i reaktiviranje niti

- U prvoj verziji jezika Java, niti su mogle da se eksplicitno
 - zaustave (metodi `stop()` i `destroy()`), o čemu je bilo reči
 - suspenduju (metod `suspend()`)
 - reaktiviraju (metod `resume()`)
- Primer:
 - korisnik pritiska taster "Prekid" za vreme neke vremenski zahtevne operacije

```
Thread obrada;          //nit koja vrši obradu
public void korisnikPritisnuoPrekid(){
    obrada.suspend();
    if (pitanjeDaNe("Zaista želite prekid?"))
        obrada.stop();
    else obrada.resume();
}
```
- Sva tri metoda su zastarela, ne preporučuje se njihovo korišćenje
- Nit može da se samosuspenduje (uspava) pomoću metoda `sleep()`
- Nit može da se reaktivira slanjem signala prekida toj niti

Prekidanje niti

- Niti može da se pošalje signal “prekida”
- Nestatički metod klase `Thread` za prekidanje niti:
 - `interrupt()` – šalje signal prekida niti – postavlja joj status prekida
- Metodi za ispitivanje statusa prekida
 - `interrupted()` – (statički) testira da li je tekuća nit bila prekinuta i poništava status prekida
 - `isInterrupted()` – (nestatički) testira da li je ciljna nit bila prekinuta i ne menja status prekida
- Ako se za nit koja je u blokiranom stanju (metodi: `sleep`, `wait`, `join`) pozove metod `interrupt()`:
 - nit se deblokira – izlazi iz metoda u kojem se blokirala
 - dati blokirajući metod baca izuzetak `InterruptedException`
 - status prekida se poništava ulaskom u `catch` granu

Čekanje da druga nit završi

- Nit može da čeka da druga nit završi, pozivom `join()` te druge niti
- Primer (za neograničeno čekanje da druga nit završi):

```
class Racunanje extends Thread {  
    private double rez;  
    public void run(){ rez = izračunaj(); }  
    public double rezultat(){ return rez; }  
    private double izračunaj() { ... }  
}  
class PrimerJoin{  
    public static void main(String[] argumenti){  
        Racunanje r = new Racunanje(); r.start(); radiNesto();  
        try { r.join(); System.out.println("Rezultat je "+r.rezultat()); }  
        catch(InterruptedException e){System.out.println("Prekid!"); }  
    }  
}
```

- Po povratku iz `join()` garantovano je metod `run()` završen
- Kada nit završi, njen objekat ne nestaje, može da se pristupi njegovom stanju

Oblici join

- `public final void join() throws InterruptedException`
 - neograničeno čekanje na određenu nit da završi
- `public final void join(long ms) throws InterruptedException`
 - čekanje na određenu nit da završi ili na istek zadatog vremena u milisekundama
- `public final void join(long ms, int ns) throws InterruptedException`
 - slično gornjem metodu, sa dodatnim nanosekundama u opsegu 0-999999

Rizik trke (*Race Hazard*)

- Dve niti mogu uporedo da čitaju i modifikuju polja nekog (pasivnog) objekta
 - stanje datog objekta može da bude nekonzistentno
 - Rizik (neizvesnost rezultata) trke leži u *get-modify-set* sekvenci
 - Primer:
 - 2 korisnika traže od 2 šalterska radnika banke da izvrše uplatu na isti račun *r*
- ```
Nit 1 Nit 2
s1=r.citajStanje(); s2=r.citajStanje();
s1+=uplata; s2+=uplata;
r.promeniStanje(s1); r.promeniStanje(s2);
```
- Samo druga uplata utiče na konačno stanje računa (prva je izgubljena)
  - Rezultat zavisi od slučajnog redosleda izvršavanja pojedinih naredbi
    - takav program je nekorektan

# Sinhronizacija (1)

- Rešenje rizika trke u Javi
  - postiže se sinhronizacijom zasnovanom na bravi (*lock*)
- Dok objektu pristupa jedna nit, objekt se zaključava da spreči pristup druge niti
- Modifikator metoda `synchronized`
  - aktivira mehanizam pristupa preko brave
- Kada nit zaključa objekt – samo ta nit može da pristupa objektu
  - ako nit A pozove sinhronizovan metod objekta i ako brava objekta nije zaključana – nit A otključava bravu objekta
  - nit B koja pozove bilo koji sinhronizovan metod istog objekta se blokira
  - nit B se deblokira tek kada nit A napusti sinhronizovani metod
- Ako više niti pozove metode zaključanog objekta, sve čekaju

# Sinhronizacija (2)

- Sinhronizacija obezbeđuje uzajamno isključivanje niti nad zajedničkim objektom
- Obrada ugnežđenih poziva sinhronizovanih metoda:
  - pozvan metod se izvršava, ali brava se ne otključava po povratku
- Konstruktor ne treba da bude sinhronizovan iz sledećeg razloga
  - on se izvršava u jednoj niti dok objekat još ne postoji pa druga nit ne može da mu pristupi
- Dodatni razlog protiv javnih podataka:
  - kroz metode može da se upravlja sinhronizacijom



# Primer sinhronizacije

- Klasa `Racun` je napisana da živi u okruženju više niti:

```
class Racun {
 private double stanje;
 public Racun(double pocetniDepozit)
 { stanje = pocetniDepozit; }
 public synchronized double citajStanje()
 { return stanje; }
 public synchronized void promeniStanje(double iznos)
 { stanje += iznos; }
}
```

- Sinhronizovan metod `promeniStanje(double)`
  - obavlja *get-modify-set* sekvencu
- Ako više niti pristupaju objektu klase `Racun` konkurentno
  - stanje objekta je uvek konzistentno i program se ponaša ispravno

Sinhronizacija statičkih metoda

- Statički (zajednički) metodi klase rade nad bravom klase (ne bravom objekta)
  - posledica činjenice da su statički metodi – metodi klase, ne objekta
- Dve niti ne mogu da izvršavaju sinhronizovane statičke metode nad istom klasom u isto vreme
- Brava klase nema nikakav efekat na objekte te klase
- Posledica:
  - jedna nit može da izvršava sinhronizovani statički dok druga izvršava sinhronizovani nestatički metod

Sinhronizacija i nasleđivanje

- Kada se nadjača metod u izvedenoj klasi:
  - osobina `synchronized` neće da bude nasleđena
  - nadjačani metod može da bude sinhronizovan ili ne bez obzira na odgovarajući metod natklase
- Novi nesinhronizovani metod neće ukinuti sinhronizovano ponašanje metoda natklase
  - ako novi nesinhronizovani metod koristi `super.m()` objekat će da bude zaključan za vreme izvršenja metoda `m()` natklase

Sinhronizovane naredbe

- Način sinhronizacije bez pozivanja sinhronizovanog metoda nekog objekta
- Opšti oblik:

`synchronized (izraz) naredba //naredba` je obično blok

- Sinhronizovana naredba zaključava objekat na koji upućuje rezultat *izraz*
- Kada se dobije ključ brave objekta, sinhronizovana naredba se izvršava
- Primer: metod zamenjuje svaki element niza njegovom apsolutnom vrednošću:

```
public static void abs(int [] niz) {
 synchronized (niz) {
 for (int i=0; i<niz.length; i++)
 if (niz[i]<0) niz[i]=-niz[i];
 }
}
```

- ako bismo želeli sinhronizaciju finije granularnosti na primer, uzajamno isključivanje samo pri promeni znaka elementa niza
  - naredbu `synchronized` bi premestili ispred `if`

Korišćenje postojeće klase

- Problem:
  - želimo da u okruženju sa više niti koristimo klasu koja je već projektovana za sekvencijalno izvršenje u jednoj niti
  - data klasa ima nesinhronizovane metode
- Dva rešenja:
  - (1) izvesti klasu sa sinhronizovanim nadjačanim metodima i prosleđivati pozive koristeći `super`
  - (2) koristiti sinhronizovanu naredbu za pristup objektu
- Prvo rešenje je bolje
  - ne dozvoljava da se zaboravi sinhronizacija naredbe za pristup

Metodi `wait` i `notify` (1)

- Način komunikacije između niti
  - korišćenjem metoda `wait()` i `notify()`
- Metod `wait()`
  - omogućava čekanje pozivaoca dok se neki uslov ne ispuni
- Metod `notify()`
  - javlja onima koji čekaju da se nešto dogodilo
  - poziva je onaj ko je menjao uslov na koji neko čeka
- Metodi `wait` i `notify` su definisani u klasi `Object`
  - nasleđuju se u svim klasama i ne mogu da se nadjačaju (`final`)
- Pozivaju se samo iz sinhronizovanih metoda

Metodi `wait` i `notify` (2)

- Nit koja čeka na uslov treba da radi sledeće:

```
synchronized void cekanjeNaUslov() {
 while (!uslov) wait();
 /* deo koji treba da se radi kada je uslov true */
}
```
- Metod `notify()` se pokreće iz metoda koji menjaju uslov:

```
synchronized void promeniUslov() {
 // promena vrednosti korišćene u testu "uslov"
 notify();
}
```
- U `wait()` i `notify()` se koristi brava objekta iz čijih sinhronizovanih metoda se pozivaju `wait()` i `notify()`

Metodi `wait` i `notify` (3)

- Petlja `while(!uslov) wait();`
  - treba da se izvršava u sinhronizovanom metodu
- Metod `wait()`
  - u atomskoj (neprekidivoj) operaciji blokira (suspenduje) nit i oslobađa bravu objekta
- Nakon što je stigao `notify()`, pre nego što se nastavi izvršenje, ponovo se čeka na bravi, a zatim se ona zaključava i nit deblokira
  - zaključavanje brave i deblokiranje niti su jedna atomska operacija
- Test uslova treba uvek da bude u petlji
  - ne treba da se zameni `while` sa `if`
- Metod `notify()` budi samo jednu nit
- Nije sigurno da se budi nit koja je najduže čekala

Metod `notifyAll()`

- Za buđenje svih niti koje čekaju treba da se koristi metod `notifyAll()`
- U načelu treba da se koristi `notifyAll()`
- Metod `notify()` je samo optimizacija koja ima smisla:
  - kada sve niti čekaju isti uslov
  - kada najviše jedna nit može da ima koristi od ispunjenja uslova
- Signali (poslati sa `notify()` ili `notifyAll()`) pre ulaska u `wait()` se ignorišu
  - kada stigne u `wait()` nit čeka samo na naredne signale
  - ako ni jedna nit nije stigla u `wait()` signali `notify()` / `notifyAll()` se gube

Primer wait i notify

- Primer: klasa koja realizuje red čekanja

```
class Red {
 Element glava, rep;
 public synchronized void stavi(Element p) {
 if (rep==null) glava=p; else rep.sledeci=p;
 p.sledeci=null; rep=p; notify();
 }
 public synchronized Element uzmi(){
 try { while(glava==null) wait(); // čekanje na element
 } catch (InterruptedException e) {return null;}
 Element p=glava; // pamćenje prvog elementa
 glava=glava.sledeci; // izbacivanje iz reda
 if (glava==null) rep=null; // ako je prazan red
 return p;
 }
}
```

Oblici metoda `wait ()` i `notify ()`

- Svi naredni metodi su u klasi `Object`

```
public final void wait(long ms) throws InterruptedException
 // ms - vreme čekanja [ms]; ms=0 - neograničeno čekanje
public final void wait(long ms, int ns)
 throws InterruptedException
 //ns - nanosekunde u opsegu 0-999999
public final void wait() throws InterruptedException
 // ekvivalent za wait(0)

public final void notify()
 // signalizira događaj (notifikuje) budeći tačno jednu nit;
 // ne može da se izabere nit kojoj će da bude poslat signal
public final void notifyAll()
 // šalje se signal svim nitima koje čekaju na neke uslove
```

- Mogu da se pozivaju samo iz sinhronizovanog koda, inače:
`IllegalMonitorStateException`

Raspoređivanje niti

- Nit najvišeg prioriteta će se izvršavati i sve niti tog prioriteta će dobiti procesorsko vreme
- Niti nižeg prioriteta:
  - garantovano se izvršavaju samo kada su niti višeg prioriteta blokirane
  - mogu da se izvršavaju i inače, ali ne može da se računa sa tim
- Nit je blokirana ako je uspavana ili čeka
  - na primer, izvršava `wait()`, `join()`, `suspend()` ili čeka na bravu
- Raspoređivanje niti može da bude sa dodelom kvanta vremena
- Prioriteti treba da se koriste samo da se utiče na politiku raspoređivanja, iz razloga efikasnosti
- Korektnost algoritma ne sme da bude zasnovana na prioritetima

Prioriteti

- Inicijalno, nit ima prioritet niti koja ju je stvorila
- Podrazumevan prioritet za glavnu (`main`) nit je:
  - `Thread.NORM_PRIORITY`
- Prioritet može da se promeni koristeći:
  - `nit.setPriority(vrednost)`
- Vrednosti su između:
  - `Thread.MIN_PRIORITY` i
  - `Thread.MAX_PRIORITY`
- Prioritet niti koja se izvršava može da se menja u bilo kom trenutku
- Metod `getPriority()` vraća trenutni prioritet niti

Primer

```
public class Prioriteti extends Thread{
 int id; int prior; long vreme; static long pocetnoVreme;
 Prioriteti(int id){this.id=id;}
 public void run(){ prior=getPriority();
 for (long i=0; i<100000000;i++){
 vreme=System.nanoTime()- pocetnoVreme;
 }
 public static void main(String[] args){
 int n =5; Prioriteti[] niti = new Prioriteti[n];
 for (int i=0; i<niti.length; i++)
 (niti[i]=new Prioriteti(i)).setPriority(i+1);
 pocetnoVreme = System.nanoTime();
 for (int i=0; i<niti.length; i++) niti[i].start();
 for (int i=0; i<niti.length; i++){
 try{niti[i].join(); }catch (InterruptedException e){}
 System.out.println(niti[i].id+": "
 +niti[i].prior+", "+niti[i].vreme/1.0e9+"s");
 }
 }
}
```

Izlaz:

```
0: 1, 3.426219379s
1: 2, 3.239005143s
2: 3, 1.771297724s
3: 4, 2.073052552s
4: 5, 0.586774067s
```

Metodi koji upravljaju raspoređivanjem

- `public static void sleep(long ms) throws InterruptedException`
  - uspavljuje tekuće izvršavajući nit za barem specificirani broj milisekundi
  - ako se pozove iz sinhronizovanog metoda, ne otključava bravu za vreme spavanja
- `public static void sleep(long ms, int ns) throws InterruptedException`
  - slično kao gornji `sleep` metod, sa dodatnim nanosekundama u opsegu 0-999999
- `public static void yield()`
  - tekuća nit predaje procesor da omogući drugim nitima izvršavanje
  - nit koja će da se aktivira može da bude i ona koja je pozvala `yield`, jer može da bude baš najvišeg prioriteta

Primer yield (1)

- Aplikacija dobija listu reči i stvara po jednu nit odgovornu za prikazivanje svake reči

```
class PrikazReci extends Thread{
 private static boolean radiYield;
 // da li se radi oslobadjanje procesora
 private static int n; // koliko puta se prikazuje
 private String rec; // rec koja se prikazuje
 PrikazReci(String r){ rec = r;}
 public void run(){
 for (int i=0; i< n; i++) {
 System.out.println(rec);
 if(radiYield) yield(); // šansa drugoj niti
 }
 }
}
```


Primer yield (2)

```
public static void main(String[] arg){
 radiYield = new Boolean(arg[0]).booleanValue();
 n=Integer.parseInt(arg[1]);
 Thread tekucaNit = currentThread();
 tekucaNit.setPriority(Thread.MAX_PRIORITY);
 for (int i=2; i<arg.length; i++)
 new PrikazReci(arg[i]).start();
}
```

- **Poziv #1:** java PrikazReci false 2 DA NE
Poziv #2: java PrikazReci true 2 DA NE
- **Izlaz #1 (verovatno):**   **Izlaz #2 (verovatno):**
DA   DA
DA   NE
NE   DA
NE   NE

Uzajamno blokiranje (*deadlock*)

- Kada postoje barem dva aktivna objekta koja pozivaju neke sinhronizovane metode
  - moguće je uzajamno blokiranje
- Do blokiranja dolazi kada svaki objekat čeka na bravu koju je drugi zaključao
- Situacija za uzajamno blokiranje:
  - objekat x ima sinhronizovan metod koji poziva sinhronizovan metod objekta y
  - objekat y ima sinhronizovan metod koji poziva sinhronizovan metod objekta x
  - niti A i B će se uzajamno blokirati (čekati na onu drugu da oslobodi bravu) u situaciji:

nit A:

$x.m1()$

$y.m1()$

nit B:

$y.m2()$

$x.m2()$

- Java ne detektuje niti sprečava uzajamno blokiranje
- Programer je odgovoran da izbegne uzajamno blokiranje
- U gornjem slučaju isti redosled pristupanja bravama bi rešio problem
  - npr. da obe niti prvo pristupaju objektu x , pa objektu y

Završavanje izvršenja aplikacije

- Svaka aplikacija počinje sa jednom niti – onom koja izvršava `main`
- Ako aplikacija stvara i druge niti
  - šta se dešava sa njima kada `main` stigne do kraja?
- Dve vrste niti: korisničke (*user*) i demonske (*daemon*)
  - korisničke niti nastavljaju i aplikacija se ne završava (čeka da se niti završe)
  - demonske niti se završavaju ako nema korisničkih niti, pa se i aplikacija završava
- Aplikacija se izvršava sve dok se sve korisničke niti ne kompletiraju
- Metodi:
  - `setDaemon(true)` – označava se nit kao demonska
  - `getDaemon()` – testira se da li je nit demonska
- Demonstvo se nasleđuje od niti koja stvara novu nit
- Demonstvo ne može da se promeni nakon što se nit pokrene
- Ako se pokuša promena biće bačen izuzetak `IllegalStateException`

Primer demonskih niti

```
class Demon extends Thread{
 private char slovo;
 Demon(char s){slovo=s;}
 public void run(){
 while(true){System.out.print(slovo); yield();}
 }
}
public class DemonskeNiti {
 public static void main(String[] args) {
 Demon n1=new Demon('A');
 Demon n2=new Demon('B');
 n1.setDaemon(true); //samo ako se obe niti postavave
 n2.setDaemon(true); //na demonske, main završava
 n1.start();
 n2.start();
 try{Thread.sleep(10);}
 catch (InterruptedException i){}
 }
}
```

volatile

- Više niti mogu da modifikuju/čitaju isto polje simultano
- Takvo polje treba da se obeleži kao nepostojano (modifikator `volatile`)
- Primer:
  - polje `vrednost` se kontinuirano prikazuje iz niti koja vrši samo prikazivanje, a može da se promeni iz drugih niti

```
vrednost = 5;
for (;;) {
 ekran.prikazi(vrednost);
 Thread.sleep(1000);
}
```
  - ako se vrednost ne markira kao `volatile` prevodilac može da optimizuje kod i koristiti konstantu 5 umesto promenljive
  - promena vrednosti se u tom slučaju ne registruje u niti koja je prikazuje

Grupa niti (1)

- Apstrakcija grupe niti – kasa `ThreadGroup`
- Niti se svrstavaju u grupe niti iz sigurnosnih razloga:
  - ograničavanje pristupa informacijama o nitima (nije podrazumevano)
  - ograničavanje prioriteta
  - obrada neuhvaćenih izuzetaka
- Jedna grupa niti može da sadrži drugu grupu niti
- Niti u jednoj grupi niti
  - mogu da modifikuju druge niti u grupi i grupama koje su sadržane u toj grupi
  - uslovno ne mogu da modifikuju niti izvan vlastite grupe i sadržanih grupa
  - uslov je da bude instaliran objekat klase `SecurityManager`
- Svaka nit pripada nekoj grupi niti
- Grupa može da se navede u konstruktoru niti
- Podrazumevana grupa je grupa stvaraoca niti

Grupa niti (2)

- Objekat `ThreadGroup` koji je pridružen niti
  - ne može da se promeni nakon stvaranja niti
- Metod `getThreadGroup()` klase `Thread` vraća referencu na grupu kojoj nit pripada
- Metod `checkAccess()` klase `Thread` proverava pravo izmene neke niti
  - ako tekuća nit nema pravo modifikovanja druge niti metod će baciti `SecurityException`
- Kada se nit završi, objekat niti se uklanja iz njene grupe
- Grupe niti mogu da budu demonske
  - demonska grupa se uništava kada ostane prazna

Prioriteti niti u grupi niti

- Grupa niti može da se koristi za postavljanje gornje granice za promenu prioriteta niti koje ona sadrži
- Metod `setMaxPriority(int maxPri)`
  - postavlja novi maksimum za (promenu prioriteta) niti u grupi
  - ne menja nitima u grupi već postavljene prioritete
- Pokušaj postavljanja prioriteta niti na viši biće redukovan bez obaveštenja
- Primer (ograničavanje prioriteta drugim nitima):

```
static public void ogranicavanjePrioriteta(Thread t){
 ThreadGroup g = t.getThreadGroup();
 t.setPriority(Thread.MAX_PRIORITY);
 g.setMaxPriority(t.getPriority()-1);
}
```

  - novi maksimum grupe se postavlja na prethodni maksimum grupe – 1, ne na `Thread.MAX_PRIORITY-1`

Neuhvaćen izuzetak

- Kada nit (`nit`) završava zbog neuhvaćenog izuzetka (`i`) pokreće se metod

```
public void uncaughtException(Thread nit, Throwable i)
```

  - definisan u klasi `ThreadGroup`
  - poziva se za objekat grupe kojoj pripada izvršavana nit
- Podrazumevano ponašanje metoda `uncaughtException`
  - poziva `uncaughtException()` roditeljske grupe, ako ova postoji
  - poziva `Throwable.printStackTrace()`, ako ne postoji roditeljska grupa
- Ovo ponašanje može da se promeni statičkim metodom klase `Thread`

```
setDefaultUncaughtExceptionHandler(
 Thread.UncaughtExceptionHandler r)
```

  - interfejs `Thread.UncaughtExceptionHandler` sadrži metod:

```
void uncaughtException(Thread nit, Throwable i)
```
- Metod `uncaughtException` može da se nadjača u vlastitoj grupi niti
- Može da se promeni rukovalac neuhvaćenog izuzetka `i` za pojedinu nit:

```
setUncaughtExceptionHandler(Thread.UncaughtExceptionHandler r)
```

  - poziva se za objekat niti

Konstruktori i metodi ThreadGroup (1)

- `public ThreadGroup(String name)`
  - stvara novu grupu tipa `ThreadGroup` zadanog imena; roditelj će da bude grupa tekuće niti
- `public ThreadGroup(ThreadGroup parent, String name)`
  - stvara novu grupu sa eksplicitno specificiranom roditeljskom grupom
- `public final String getName()`
  - vraća ime grupe niti
- `public final ThreadGroup getParent()`
  - vraća roditeljsku grupu ili `null` ako ova ne postoji
- `public final void setDaemon(boolean daemon)`
  - postavlja status demonstva grupe niti
- `public final boolean isDaemon()`
  - vraća informaciju o demonstvu grupe niti
- `public final synchronized void setMaxPriority(int maxPri)`
  - postavlja maksimalni prioritet za grupu niti
- `public final int getMaxPriority()`
  - vraća maksimalni prioritet grupe niti

Konstruktori i metodi ThreadGroup (2)

- `public final boolean parentOf(ThreadGroup g)`
  - proverava da li je grupa niti roditelj datoj grupi niti `g`, ili je u pitanju sama grupa `g`;
(`grupa.parentOf(grupa)==true`)
- `public final void checkAccess()`
  - proverava da li je tekućoj niti dopuštena modifikacija grupi niti čiji se metod poziva
  - baca `SecurityException` ako tekućoj niti nije dopuštena modifikacija te grupe niti
- `public final synchronized void destroy()`
  - uništava grupu niti i njene podgrupe; grupa ne može da se uništi ako u njoj ima niti
(baca se `IllegalThreadStateException`)
- `public final synchronized void stop() //zastarelo`
  - zaustavlja sve niti u datoj grupi i svim njenim podgrupama
- `public final synchronized void suspend() //zastarelo`
  - suspenduje sve niti u datoj grupi i svim njenim podgrupama
- `public final synchronized void resume() //zastarelo`
  - reaktivira sve niti u datoj grupi i svim njenim podgrupama
- `public synchronized int activeCount()`
  - vraća procenu broja aktivnih niti u grupi i svim njenim podgrupama, rekurzivno

Konstruktori i metodi ThreadGroup (3)

- `public int enumerate(Thread[] niti, boolean rekurz)`
  - popunjava niz `nit` referencama na svaku aktivnu nit u grupi, sve do veličine niza
  - ako je `rekurz == true` – i niti iz svih podgrupa će da budu uključene
  - rezultat je broj unetih referenci na niti (treba da se proveriti da li je manji od veličine niza)
- `public int enumerate(Thread[] niti)`
  - ekvivalent za `enumerate(niti, true)`
- `public synchronized int activeGroupCount()`
  - vraća procenu broja aktivnih grupa niti u datoj grupi i podgrupama
- `public int enumerate(ThreadGroup[] grp, boolean rekurz)`
  - popunjava niz `grp` referencama na aktivne podgrupe iz grupe niti
- `public int enumerate(ThreadGroup[] grp)`
  - ekvivalent za `enumerate(grp, true)`
- `public String toString()`
  - vraća string koji reprezentuje grupu niti, uključujući ime i maksimalni prioritet za grupu
- `public synchronized void list()`
  - prikazuje rekurzivno grupu niti na `System.out`

Metodi klase Thread

- Statički metodi u klasi `Thread` koji rade nad tekućom grupom niti:
- `public static int activeCount()`
  - vraća broj aktivnih niti u grupi niti kojoj pripada tekuće izvršavana nit
- `public static int enumerate(Thread[] niti)`
  - vraća vrednost poziva `enumerate(niti)` tekuće grupe niti